

Nr 52

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om tillfällig ökning av regeringsrådets antal; given Stockholms slott den 20 januari 1956.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt 87 § regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om tillfällig ökning av regeringsrådets antal.

GUSTAF ADOLF

Herman Zetterberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

För att möjliggöra att den nuvarande stora balansen av oavgjorda taxeringsmål i regeringsrätten avarbetas föreslås, att antalet regeringsråd tillfälligt ökas från tretton till sexton.

F ö r s l a g
till
L a g
om tillfällig ökning av regeringsrådets antal

Härigenom förordnas, att i stället för vad som stadgas i 1 § lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt skall, med upphävande av lagen den 30 maj 1952 (nr 317) om tillfällig ökning av regeringsrådets antal¹, från och med den 1 oktober 1956 och intill dess regeringsrådets antal efter vad i denna lag sägs nedbragts till sju gälla följande.

1 §.

Kungl. Maj:ts regeringsrätt skall till och med den 30 september 1960 eller, om särskilda förhållanden föranleda därtill, den tidigare dag som Kungl. Maj:t bestämmer utgöras av sexton regeringsråd. Därefter skall antalet regeringsråd, i den mån så till följd av inträffade ledigheter kan ske, nedbringas till sju. En av regeringsrättens lagfarna ledamöter skall, enligt vad därom är särskilt stadgat, tjänstgöra i lagrådet.

2 §.

Regeringsrättens arbete skall fortgå minst fyrtio veckor om året.

3 §.

I den mån så med hänsyn till regeringsrådets antal lämpligen kan ske, skall regeringsrätten arbeta på avdelningar.

Regeringsrättens avdelningar äro lika behöriga att upptaga till regeringsrättens handläggning hörande mål och ärenden.

4 §.

Med iakttagande av vad ovan är föreskrivet äga de i regeringsrätten tjänstgörande regeringsråden sig emellan fördela tjänstgöringsskyldigheten.

5 §.

Vad om måls handläggning i vissa fall av högsta domstolen i dess helhet finnes föreskrivet skall i tillämpliga delar gälla i fråga om regeringsrätten.

¹ Senaste lydelse av 1 §, se SFS 1955:264.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1956.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *tillfällig ökning av antalet ledamöter i regeringsrätten*. Föredraganden anför följande.

Regeringsrättens organisation m. m.

Konungens rätt att pröva och avgöra besvär i administrativa mål skall enligt 18 § regeringsformen i den omfattning, som bestämmes i särskild lag, uppdragas minst sju av Konungen utnämnda personer, som förvaltat civil beställning samt däruti ådagalagt insikt, erfarenhet och redlighet. De kallas regeringsråd och utgör Konungens regeringsrätt. Minst två tredjedelar av hela antalet regeringsråd skall vara lagfarna. En av regeringsrättens lagfarna ledamöter skall enligt 21 § regeringsformen tjänstgöra i lagrådet. I 22 § regeringsformen stadgas, att i regeringsrätten mål kan prövas och avgöras av fem ledamöter, så ock av fyra, om tre av dem är ense om slutet.

Om regeringsrättens organisation och verksamhet stadgas vidare i 1 § lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt, att regeringsrätten skall utgöras av sju regeringsråd, av vilka en i regel tjänstgör i lagrådet, att regeringsrättens arbete skall fortgå minst fyrtio veckor om året samt att de i regeringsrätten tjänstgörande ledamöterna äger sig emellan fördela tjänstgöringsskyldigheten.

Antalet regeringsråd är för närvarande genom en provisorisk lag bestämt till tretton. Ökad tillströmning av mål till regeringsrätten med därav orsakad växande arbetsbalans har nämligen nödvändiggjort en förstärkning av domstolen. Detta har även varit fallet under en tidigare period. Sålunda ökades genom lag den 14 juni 1928 regeringsrådets antal till elva för en tid av tre år. Härigenom och genom att vissa grupper av mål avskars från fullföljdsrätt (se härom prop. 32/1946 s. 4 f.) bragtes balansen av oavgjorda mål åter ned till normal storlek. Under 1940-talet började balansen av oav-

gjorda mål åter att växa. År 1946 beständes för den skull, att regeringsrätten från och med den 1 oktober samma år skulle bestå av tio regeringsråd. Provisoriet, som var avsett att gälla för tre år, förlängdes år 1949 med ytterligare tre år. Då balansen av oavgjorda mål trots detta fortsatte att växa, genomfördes genom lag den 30 maj 1952 om tillfällig ökning av regeringsrådets antal en ytterligare förstärkning av regeringsrätten. Enligt lagen skall regeringsrätten bestå av tretton regeringsråd, av vilka en tjänstgör i lagrådet. Genom lag den 3 juni 1955 har bestämts att utökningen skall bestå till och med den 30 september 1958 eller den tidigare dag, som Kungl. Maj:t bestämmer. Därefter skall antalet regeringsråd, i den mån så till följd av inträffade ledigheter kan ske, nedbringas till sju. I den mån så med hänsyn till regeringsrådets antal lämpligen kan ske, skall regeringsrätten arbeta på avdelningar.

Alltsedan år 1946 arbetar regeringsrätten på två avdelningar. På vardera avdelningen uppgår föredragningstiden för närvarande till sexton timmar i veckan.

Den stora balansen av oavgjorda mål i regeringsrätten har även givit anledning att undersöka andra utvägar till bemästrande av situationen än ökning av antalet ledamöter. Sålunda har på min anmodan chefen för finansdepartementets regeringsrättsbyrå kanslirådet Harry Sterner verkställt en förberedande undersökning angående möjligheten att minska måltillströmningen genom något slags begränsning av fullföljdsrätten. Undersökningen har redovisats i en den 5 juni 1952 dagtecknad promemoria, över vilken regeringsrättens ledamöter den 5 oktober 1954 avgivit yttranden. Frågan har sedermera överlämnats till en av chefen för finansdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 maj 1955 tillkallad utredning. Utredningsuppdraget är i första hand begränsat till den grupp av mål, som är den ojämförligt största i regeringsrätten, nämligen taxeringsmålen. Enligt meddelade direktiv bör utredningen främst undersöka möjligheten av att föreskriva någon form av fullföljdstillstånd som förutsättning för att taxeringsmålen skall få bringas under regeringsrättens prövning. Alternativa anordningar för att begränsa tillströmningen av taxeringsmålen bör likväl icke lämnas alldeles obeaktade. Utredningen äger även pröva, om fullföljdsbegränsningen bör avse jämväl vissa andra finansmål.

Utvecklingen av regeringsrättens arbetsbörda

I fråga om förhållandena för tiden från och med år 1940 må lämnas följande uppgifter rörande antalet inkomna, avgjorda och balanserade mål. I antalet avgjorda mål inbegripes återkallade, till annan myndighet överlämnade eller eljest avförda mål.

	Under året		Vid årets utgång
	inkomna	avgjorda	balanserade
1940	1 888	2 081	792
1941	2 206	2 068	933
1942	2 283	2 207	1 009
1943	2 664	2 592	1 082
1944	3 009	2 473	1 618
1945	3 027	2 368	2 281
1946	3 333	2 466	3 150
1947	3 171	2 898	3 425
1948	2 937	2 703	3 657
1949	3 012	2 633	4 036
1950	3 221	2 668	4 589
1951	3 022	2 708	4 909
1952	3 380	2 643	5 646
1953	3 912	3 467	6 091
1954	3 658	3 744	6 005
1955	3 865	3 768	6 102

Den ojämförligt största gruppen av mål utgöres av dem, som ankommer på finansdepartementets föredragning (i huvudsak taxeringsmål). Följande uppgifter belyser utvecklingen i fråga om finansmålen under senare år.

	Under året		Vid årets utgång
	inkomna	avgjorda	balanserade
1951	1 813	1 496	4 504
1952	2 016	1 434	5 086
1953	2 454	1 959	5 581
1954	2 021	2 176	5 426
1955	2 108	2 123	5 411

En annan grupp av mål, som under senare år visat ökning, är den som ankommer på kommunikationsdepartementets föredragning (byggnadsmål, mål om indragning av körkort m. m.). Om dessa mål må följande uppgifter lämnas.

	Under året		Vid årets utgång
	inkomna	avgjorda	balanserade
1951	392	377	117
1952	493	405	205
1953	630	615	220
1954	689	646	263
1955	856	807	312

För bedömande av den sannolika utvecklingen av regeringsrättens arbetsbörda är det även av intresse att taga del av förhållandena inom kam-

marrätten. Antalet inkomna, avgjorda och balanserade skattemål inom kammarrätten, vilka ej avser fastighetstaxering, har under senare år varit följande.

	Under året		Vid årets utgång
	inkomna	avgjorda	balanserade
1951	8 116	9 306	9 463
1952	7 712	9 367	7 808
1953	8 996	8 972	7 832
1954	13 213	8 085	12 960
1/1—30/9 1955 ..	11 419	9 898	14 481

Regeringsrättens promemoria m. m.

I en inom regeringsrätten i december 1955 upprättad promemoria angående arbetsläget inom regeringsrätten vid månadskiftet november—december 1955 anföres följande rörande den sannolika utvecklingen i framtiden:

En prognos rörande den närmaste framtiden ter sig icke hoppgivande. Visserligen har den under de senaste åren stegrade tillströmningen av skattemål i det närmaste stagnerat, men detta förhållande synes hava sin grund däri, att kammarrätten under den tid, avdelningen för fastighetstaxeringsmål sysslat med mål rörande 1952 års allmänna fastighetstaxering, avgjort färre antal inkomsttaxeringsmål än vanligen sker. När samtliga divisioner åter börjat handlägga inkomsttaxeringsmål, kan antalet till regeringsrätten inkommande skattemål antagas öka. Tillgängliga uppgifter rörande arbetsbalansen i kammarrätten bestyrka detta antagande. Särskilt anmärkningsvärt är att, enligt vad som vid undersökning framkommit, hos länsstyrelserna för någon tid sedan några tusental mål rörande inkomsttaxering voro under behandling för expediering till kammarrätten, vilka mål icke äro inräknade i kammarrättens arbetsbalans. Vidare lär man böra räkna med att de innevarande år genomförda ändringarna rörande näringsföretagens beskattning komma att, åtminstone under de närmaste åren efter de nya bestämmelsernas ikraftträdande, giva anledning till ett icke ringa antal skattebesvär. Det finnes därför grund till antagande, att antalet till regeringsrätten inkommande besvär över utslag av kammarrätten åter kommer att stiga.

Den under de senaste åren framträdande tendensen till ökning av mål beroende på kommunikationsdepartementets föredragning synes fortfara. Ökningen visar sig främst avse mål om indragning av körkort, men även byggnadsmålen visa tendens till ökning, antagligen beroende på lättningen i byggnadsrestriktionerna.

Det anförda ger enligt promemorian vid handen, att ringa utsikt finnes för att arbetsbalansen hos regeringsrätten under de närmaste åren skall kunna nedbringas, om icke särskilda åtgärder vidtages. Vad beträffar utredningen om möjligheten att begränsa tillströmningen av taxeringsmål till regeringsrätten framhålles i promemorian att, om utredningen skulle resultera i bestämmelser om begränsning av fullföljdsrätten i sådana mål, verkan härav knappast lär kunna inträda förrän tidigast under år 1960, vid

vilken tidpunkt besvärsmål för det första taxeringsåret efter bestämmelsernas antagande kan antagas börja inkomma till regeringsrätten. Det framhålls därjämte, att det är vanskligt att beräkna i vilken omfattning en fullföljdsbegränsning medför minskning av regeringsrättens arbetsbörda. För-siktigheten bjuder, anföres det, att i nuvarande läge icke ställa förhoppningarna högre än att begränsningen möjligen kan hindra balansen att ytterligare stiga; redan detta utgör en vinst.

Enligt promemorian lär vid dessa förhållanden annat verksamt medel till balansens snabba avarbetande icke kunna anvisas än utökning av antalet ledamöter i regeringsrätten. Visserligen — framhålls det i promemorian — talar åtskilliga skäl, berörda i propositionen nr 167/1955, mot en sådan åtgärd, men arbetsläget i regeringsrätten är och kan på goda grunder antagas under de närmaste fyra å fem åren bli sådant, att anledning synes föreligga till förnyad prövning av frågan om förstärkning av arbetskrafterna i regeringsrätten. Härom anföres närmare följande:

Enligt gjorda beräkningar kan med en förstärkning med tre nya ledamöter vinnas en med 25 procent stegrad arbetseffekt, resulterande i att vid pass 900 å 1 000 mål kunna årligen avgöras utöver vad som med tolv i regeringsrätten tjänstgörande ledamöter årligen medhinner. Förstärkes regeringsrätten med fyra nya ledamöter, blir motsvarande arbetseffekt omkring en tredjedel större än den nuvarande. Lämplig indelning av regeringsrättens ledamöter på tre avdelningar kan åstadkommas i båda fallen. Om icke tillströmningen av mål till regeringsrätten stiger avsevärt mera än antagits, och om andra nu icke förutsedda händelser, vilka rubba beräkningarna, inträffa, skulle vid en ökning av antalet ledamöter med tre arbetsbalansen kunna antagas nedbringad till rimlig storlek, motsvarande omkring 1 000 skattemål och 500 andra mål, under en tid av omkring fem år. Vid en ökning med fyra ledamöter, torde detta resultat kunna uppnås på något kortare tid än fyra år.

Även efter det att arbetsbalansen sålunda bringats att minska lärer behov kvarstå av minst tolv i regeringsrätten arbetande ledamöter. Detta antal synes nämligen icke kunna underskridas, så länge antalet årligen till regeringsrätten inkommande mål håller sig vid nuvarande nivå, 3 500—3 900 mål.

Ovan nämnda beräkningar grunda sig på antagande att föredragningen av målen genomsnittligt tager 15 å 20 minuter per mål. Självklart växlar föredragningstiden avsevärt allt efter målens omfattning och svårighetsgrad, men nämnda genomsnittstal har visat sig vara tämligen konstant under en följd av år. Dock låg genomsnittstalet högre under den tid, då krigskonjunkturskattemål och vissa andra tunga skattemål i större mängd föredrogos, men frekvensen av dylika mera tidskrävande mål har under senaste tiden nedgått. Skulle förhållandet ändras i motsatt riktning, måste beräkningarna om den tid som erfordras för balansens nedbringande i motsvarande mån jämkas. Reservation måste likaledes göras för inträffande sjukdomsfall bland ledamöterna av längre varaktighet.

Spörsmålet om en ytterligare provisorisk förstärkning av regeringsrätten har även upptagits av den för frågan om begränsning av fullföljdsrätten i taxeringsmål tillsatta utredningen. I skrivelse den 20 december 1955 har utredningen anfört:

Utredningens arbete torde ej hinna avslutas förrän tidigast under den senare delen av 1956. Därest utredningen leder till framläggande av ett förslag till begränsning av fullföljdsrätten, synes ett dylikt förslag därför icke kunna föreläggas riksdagen förrän tidigast under 1957. Utan att taga definitiv ställning till frågan om när utredningens eventuella förslag skulle kunna träda i tillämpning vill utredningen upplysa, att den tänkt sig möjligheten av att de nya bestämmelserna skulle — i viss analogi med vad som föreskrivits i lagen om införande av nya rättegångsbalken — kunna göras tillämpliga å sådana mål, i vilka underinstansen meddelat beslut efter de nya bestämmelsernas ikraftträdande. Med underinstansen skulle i detta sammanhang lämpligen förstås prövningsnämnden. De nya fullföljdsreglerna skulle således kunna tillämpas i de mål, i vilka prövningsnämnden meddelat sitt beslut efter ikraftträdandet, och detta oavsett vilket års taxering beslutet gäller. Även om ikraftträdandet kunde äga rum redan under 1957, torde överklagade mål kunna avgöras av kammarrätten tidigast under 1959 och därefter av regeringsrätten knappast tidigare än under 1960. Först under sistnämnda år skulle således en eventuell fullföljdsbegränsning kunna börja få effekt i den högsta instansen. Av denna överslagsberäkning torde framgå, att en minskning av balansen av oavgjorda skattemål i regeringsrätten icke är möjlig att åstadkomma inom en rimlig tid enbart genom införande av en begränsning av fullföljdsrätten.

Utredningen anser därför, att det finns anledning att överväga en ytterligare tillfällig ökning av regeringsrätten, förslagsvis med tre, eventuellt fyra ledamöter. Genom en sådan ökning — anför utredningen — lär, om oförutsedda omständigheter icke rubbar beräkningarna, arbetsbalansen inom regeringsrätten kunna nedbringas till rimligt tal under loppet av fyra eller fem år.

Departementschefen

Alltsedan början av 1940-talet har tillströmningen av mål till regeringsrätten visat en i stort sett oavbruten ökning. Antalet inkomna mål utgjorde sålunda år 1940 1 888, år 1945 3 027, år 1950 3 221 och uppgick år 1955 till 3 865. Härtill kommer att andelen av vidlyftiga och invecklade mål under vissa tider varit avsevärt större än normalt. Arbetsbördan har därför ökat mycket kraftigt.

Den växande arbetsbördan medförde tidigt att också balansen av oavgjorda mål började tillta. Från 792 mål vid utgången av år 1940 steg balansen till 2 281 mål vid utgången av år 1945. Trots de åtgärder, som därefter vidtagits i syfte att bemästra arbetsläget, fortsatte balansen ännu en tid att växa snabbt. Vid utgången av år 1950 var 4 589 mål oavgjorda. Vid årsskiftet 1953/54 uppgick balansen till 6 091 mål. Därefter har balansen hållit sig i stort sett oförändrad. Vid det senaste årsskiftet var 6 102 mål oavgjorda.

Balansen hänför sig i främsta rummet till taxeringsmålen. I fråga om andra grupper av mål föreligger i stort sett icke större balans än som kan anses normalt med hänsyn till arbetets gång.

Anhopningen av oavgjorda taxeringsmål medför att det för närvarande förflyter i genomsnitt omkring tre år från dagen för kammarrättens utslag

till dess målet hinner avgöras i regeringsrätten. Denna eftersläpning i arbetet medför stora olägenheter såväl för den enskilde som för det allmänna. Den enskilde får vänta många år på besked i sin taxeringsangelägenhet och måste under tiden ofta ligga ute med stora skattebelopp. För taxeringsarbetet i dess helhet är det till allvarlig nackdel att regeringsrättens utslag kommer så sent. Eftersläpningen medför även rent ekonomiska olägenheter för det allmänna. I de talrika fall, då regeringsrättens avgörande innefattar att den skattskyldige berättigas återfå större eller mindre del av vad han erlagt, har staten att utge ränta å det restituerade beloppet beräknad efter fem procent för år från det skatten guldits. Verkställda beräkningar ger vid handen, att statsverkets utgift för ränta å skattebelopp, som restituerats enligt regeringsrättens beslut under år 1954, uppgår till omkring 1 390 000 kronor. Motsvarande utgift för år 1955 har beräknats till 960 000 kronor. I den mån åter regeringsrätten höjer taxeringen och den skattskyldige alltså får utge ett större skattebelopp, innebär dröjsmålet med avgörandet att stat och kommun gått miste om dispositionen av det felande beloppet under flera år utan någon räntegottgörelse. Den skattskyldige är nämligen icke skyldig att utge ränta.

Med hänsyn till de stora olägenheter, som alltså är förenade med den nuvarande ordningen, måste det anses synnerligen angeläget att snarast möjligt nedbringa balansen av oavgjorda taxeringsmål till normal storlek.

De åtgärder, som under senare år vidtagits för att möta den ökade arbetsbördan i regeringsrätten, har bestått i ökning av antalet regeringsråd. År 1946 förstärktes sålunda regeringsrätten provisoriskt med tre ledamöter, så att domstolen kom att utgöras av tio regeringsråd. Provisoriet var från början avsett att bestå under tre år men förlängdes år 1949 för lika lång tid. En ytterligare förstärkning genomfördes år 1952, då antalet ledamöter ökades till tretton. Genom en i fjol vidtagen lagändring har bestämts att utökningen skall äga bestånd till och med den 30 september 1958 eller den tidigare dag, som Kungl. Maj:t bestämmer.

För att på längre sikt bemästra arbetsläget kan annan utväg vara lämpligare än en fortsatt utökning av regeringsrätten. Jag tänker därvid närmast på åtgärder i syfte att på ett eller annat sätt minska tillströmningen av mål, i första hand taxeringsmål. Som jag förut nämnt har chefen för finansdepartementet, sedan vissa förberedande undersökningar gjorts, under fjol-året tillsatt en utredning i detta ämne. Utredningen skall i första hand undersöka möjligheten av att föreskriva någon form av fullföljdstillstånd som förutsättning för att taxeringsmål skall få bringas under regeringsrättens prövning. Resultatet av utredningens arbete kan väntas föreligga tidigast under senare delen av år 1956. De förslag, som utredningen kan komma fram till, kan därför i gynnsammaste fall föranleda proposition till 1957 års riksdag. Om övergångsbestämmelserna till en dylik lagstiftning utformas i enlighet med utredningens preliminära utkast, kan den tillämnade minskningen av regeringsrättens arbetsbörda ej väntas inträda förrän år 1960.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att frågan om en begränsning av fullföljdsrätten i taxeringsmål har ett givet samband med hur taxeringsarbetet är ordnat i första och andra instans, taxeringsnämnd och prövningsnämnd. Förslag till ändrad taxeringsorganisation har nyligen framlagts av 1955 års taxeringssakkunniga. Förslaget, som för närvarande är föremål för remissbehandling, går ut på en upprustning av taxeringsnämnderna, avsedd att genomföras successivt under loppet av fem år med början år 1958, och på en omläggning av förfarandet i prövningsnämnd till mera domstolsmässiga former.

Utan att nu taga ställning till frågan, huruvida regler om fullföljdstillstånd bör införas och i så fall i vilken ordning reglerna bör bringas i tillämpning, vill jag framhålla, att det under alla förhållanden torde komma att förflyta ett flertal år innan eventuella regler i ämnet kan komma att medföra någon minskning av regeringsrättens arbetsbörda.

Såsom framhålles i regeringsrättens promemoria kan man icke räkna med att antalet inkommande taxeringsmål skall nedgå under de närmaste åren. Snarare har man anledning att befara en ökning. Under sådana förhållanden finns det icke någon utsikt att den nuvarande stora balansen av oavgjorda mål skall kunna nedbringas inom rimlig tid, om icke omedelbara åtgärder vidtages. Med hänsyn till de stora olägenheter, som är förknippade med den rådande eftersläpningen i regeringsrättens arbete, finner jag det synnerligen angeläget att söka vinna en omedelbar bättring på denna punkt.

I nuvarande läge synes annan utväg härvid icke stå öppen än att genomföra en ytterligare provisorisk förstärkning av regeringsrätten. Närmast kommer i fråga att utöka domstolen med ytterligare tre regeringsråd. Regeringsrätten skulle i så fall kunna arbeta på tre avdelningar, vilket enligt gjorda beräkningar skulle medföra att ytterligare 900 å 1 000 mål kan avverkas per år.

En ytterligare utökning av regeringsrätten möter visserligen betänkligheter i vissa hänseenden. Bland annat är att märka att regeringsrätten med hänsyn till sin betydelse som prejudikatinstans icke bör vara för stor.

De allvarliga nackdelar som är förenade med det nuvarande otillfredsställande arbetsläget i regeringsrätten gör emellertid att dessa betänkligheter icke kan tillmätas utslagsgivande betydelse. Jag vill också framhålla, att det knappast ter sig sannolikt att man framdeles skulle kunna nedbringa antalet regeringsråd så långt som till det ursprungligen bestämda talet eller sju. Genomföres regler om fullföljdstillstånd, är det visserligen anledning att hoppas att detta skall leda till en minskning av regeringsrättens arbetsbörda. Flera omständigheter talar emellertid för att arbetsbördan ändå kommer att förbli stor. Redan den allmänna samhällsutvecklingen, som hittills medfört allt flera och allt viktigare uppgifter för administrationen, talar för att antalet inkommande besvär kommer att fortsätta att stiga. Det reformarbete, som sedan flera år pågår på förvaltningsrättens område, kan också komma att leda fram till att regeringsrätten får ytterligare uppgifter eller att dess arbetstid eljest tages i anspråk i ökad utsträckning, t. ex. ge-

nom att målen i viss utsträckning företages till huvudförhandling i parternas närvaro.

Med hänsyn till det anförda finner jag avgörande skäl tala för att regeringsrätten nu ytterligare provisoriskt förstärkes. Jag vill förorda att regeringsrätten från och med den 1 oktober innevarande år utökas med tre ledamöter. Sammanlagda antalet ledamöter skulle därmed bli sexton, varav en tjänstgörande i lagrådet. Utökningen torde böra beslutas för tiden till och med den 30 september 1960. Liksom för närvarande är fallet, bör Kungl. Maj:t äga att, om särskilda förhållanden föranleder därtill, bestämma en tidigare slutdag. Efter utgången av september månad 1960 eller efter den av Kungl. Maj:t eventuellt fastställda tidigare dagen bör antalet regeringsråd, i den mån så kan ske till följd av inträffade ledigheter, åter nedbringas. Då det icke är möjligt att nu överblicka, vilket antal regeringsråd som kan komma att erfordras i framtiden, torde 1 § regeringsrättslagen, enligt vilket lagrum regeringsråden skall vara sju, böra lämnas orubbad tills vidare. I den provisoriska lagen bör vid sådant förhållande, i avbidan på framtida ställningstagande till frågan om regeringsrättens organisation, stadgas att regeringsrådets antal efter provisoriets upphörande skall nedbringas till sju. Även i övrigt torde den nya lagen böra utformas i huvudsaklig överensstämmelse med den nu gällande provisoriska lagen.

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om tillfällig ökning av regeringsrådets antal*.

Frågan om det ökade anslag, som erfordras för förstärkning av regeringsrätten under budgetåret 1956/57, har av mig anmälts i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln. Vidare har chefen för finansdepartementet i samma proposition under sjunde huvudtiteln äskat medel för utökning av personalen å departementets regeringsrättsbyrå ävensom för täckande av i anslutning därtill uppkommande ökning av omkostnaderna.

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över ifrågasvarande lagförslag, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i 87 § regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Sverker Jonson

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utelutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 19 januari 1956.

Närvarande:

justitieråden LECH,
REGNER,
GÖSTA LIND,
regeringsrådet LORICHS.

Enligt lagrådet den 17 januari 1956 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 4 januari 1956, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om tillfällig ökning av regeringsrådets antal*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av t. f. byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet U. Lundvik.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Sverker Jonson

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 januari 1956.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, lagrådets den 19 januari 1956 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 4 i samma månad remitterade förslaget till *lag om tillfällig ökning av regeringsrådets antal*.

Med förmälan, att förslaget av lagrådet lämnats utan erinran, hemställer föredraganden, att detsamma måtte jämlikt 87 § regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ulla Larsson

Stockholm 1956. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner

560052